

Debatt

debatt@dn.no

Etter 50 års væpnet opprør ønsker FARC å bli politisk parti. Her en gruppe FARC-medlemmer i leiren El Diamante i Colombia. Foto: Raul Arboleda/AFP/NTB Scanpix

Cirka 8000 geriljasoldater skal interneres i 31 definerte områder, overlevere våpnene til FN og så integreres i det sivile liv

Mer politikk enn fred?

Et nei i folkeavstemningen i Colombia søndag gir reforhandling av fredsavtalen. Et ja betyr også ny politisk tautrekking.

Norske diplomater trakk seg ifjor skuffet ut av Guatemala. De fikk regjering og gerilja til å undertegne en fredsavtale 20 år tidligere som skisserte en moderne rettferdig stat med fungerende institusjoner. Da våpnene tidde, ble løftene glemte. Skatteinngang på 12,1 prosent av bnp finansierer knapt politiet og grunnleggende statstjenester.

2. oktober stemmer Colombia over fredsavtalen som regjeringen og Colombias væpnede revolusjonære styrker (FARC) etter fire års forhandlinger ledet av «garantistlandet» Norge. Etter 50 års væpnet opprør ønsker FARC å bli politisk parti. Et «ja» på spørsmålet «Støtter du den endelige avtalen om slutt på konflikten og bygging av en stabil og vedvarende fred?», godkjenner samtidig en 297 siders detaljert avtale fulle av politiske beslutninger.

Colombia bobler av engasjement. Et vell av interessegrupper signaliserer nå sitt ja eller nei til avtalen. Den enkelte viser sitt ståsted ved å henge

Innlegg
Henrik Wiig

Henrik Wiig forsker, Internasjonal avdeling, NIBR-HiOA

opp Ja- eller Nei-plakater i vinduet. President Santos på moderat høyreside, næringsliv, frivillige organisasjoner og venstresiden er alle for. Mot står tidligere president Uribe og deler av høyresiden. De kritiserer særlig at FARC-ledere vil kun få begrenset bevegelsesfrihet og ikke fengsel for kidnappinger, utpressinger og drap. Cirka 8000 geriljasoldater skal interneres i 31 definerte områder, overlevere våpnene til FN og så integreres i det sivile liv. FARC gjenoppstår som politisk parti med uttalerett

i Representantenes hus og senatet, og så garantert minst fem representanter i hvert kammer de ti påfølgende år.

Avtaleteksten går langt utover tekniske og juridiske aspekter ved FARC's overgang fra væpnet til politisk organisasjon. Staten skal gi 30 millioner mål med jord til fattige, hovedsakelig ved å konfiskere jord fra litt større bønder som har drevet jorden uten formelle eiendomsrettigheter gjennom generasjoner. Et offentlig utviklingsprogram skal gi helse, utdannelse, infrastruktur, produksjonstilskudd, markedsføringsordninger og så videre på landsbygda der staten knapt er representert i dag.

Avtalen kan imidlertid ikke binde opp fremtidens politiske avgjørelser. Nye lovutkast må først vedtas av politikerne. Videre må statsapparatet tolke lovene om til reguleringer og forskrifter som igjen fordrer et politisk flertall. Til slutt kan regjering velge om de skal implementere eller ikke. Kritikerne har liten makt til å tvinge gjenstridige aktører i hvert av disse leddene til handling. Et simpelt flertall kan så senere endre lovene siden fredsavtalen ikke har grunnlov-

status. Latinamerikansk tradisjon tilsier at lover og avtaler er mer intensjoner enn bindende regler, og implementering vil til enhver tid avhenge av politiske makt. Mangelfulle høringsrunder og lukkede lovprosesser medfører ofte at konsekvensene blir avdekket mye senere.

FARC og regjeringen signaliserer at krigen ikke vil blusse opp på nytt ved nei-flertall. Avtalen skal i tilfelle reforhandles. President Santos sin intensjon med folkeavstemningen er trolig å skape en stemningsbølge for nye lover og valg av flere reformvillige politikere i fremtiden. Uribe ønsker heller ikke å starte krigen på nytt, men leder nei-siden for nettopp å hindre et skifte mot mer sosialliberale verdier.

De fleste kan mislike enkelte elementer i det tykke avtaledokumentet og la denne aversjonen overskygge det overordnede spørsmålet om fred. Kristne organisasjoner mener fokuset på kvinners rettigheter truer familiens samhold og vil derfor stemme nei. Flertallet på landsbygda uten formelle eiendomsrettigheter er redd nettopp deres jordstykke vil bli

beslaglagt. De rurale programmene skal først implementeres i 16 voldsutsatte områder og mange mistenker at pengene dermed tilfaller FARC som står sterkt nettopp her. Statens utgifter vil øke, og mer skatter som finansiering er neppe populært.

Meningsmålinger har vist overveldende motstand på viktige elementer i avtalen, men nå sier henholdsvis 65/72 prosent ja til avtalen som helhet. Håpet er at de så vil snu i delspørsmålene og lette implementeringen.

Også økonomisk og institusjonell evne mangler. Statens inntekter synker i takt med råvareprisene, og har gitt betydelige kutt i statsbudsjettet. Den igangsatte omorganiseringen av statsapparatet for å sikre implementering kan fort ende med handlingslammelse. Selv om avtaleløfter brytes og det colombianske samfunnet fortsetter sin skjeve gang, vil fredelig nedleggelse av våpnene i seg selv være en stor seier og forsvare norsk involvering i fredsprosessen.

Henrik Wiig, forsker, Internasjonal avdeling, NIBR-HiOA